

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Cieľom návrhu zákona o podpore prioritných okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“) je odklon od nedostačujúcej definície najmenej rozvinutých okresov, ktorá bola vymedzená iba na základe solitérneho ukazovateľa – podielu disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku, a príklon k zavedeniu a definícii prioritných okresov, ktoré sa zakladajú na zhodnotení ukazovateľov vo viacerých oblastiach.

Aplikačná prax poskytovania regionálneho príspevku zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upriamila pozornosť na nutnosť zabezpečenia efektívnejšieho spôsobu vyhlasovania výziev na predkladanie žiadosti o poskytnutie regionálneho príspevku, prijímania a hodnotenia žiadostí o regionálny príspevok.

Predkladaná zmena prináša celistvý a dátovo založený prístup k hodnoteniu regionálneho rozvoja v jeho kľúčových oblastiach, ktorý umožňuje robiť kvalifikovanejšie a efektívnejšie rozhodnutia na základe objektívne overiteľných dát.

Návrh zákona zavádza zmenu v posudzovaní stavu regiónu na úrovni okresu, a to na základe rozšírenia oblastí dôležitých pre hodnotenie regionálnych disparít. Kombinovanie a analýza indikátorov vo viacerých oblastiach umožňuje zachytiť silné a slabé stránky jednotlivých regiónov, a následne hodnotiť celkové postavenie regiónu oproti ostatným regiónom, a to na základe jedného kompozitného ukazovateľa – ukazovateľa regionálneho rozvoja. Na základe sledovania indikátorov vo viacerých oblastiach vyjadreného v ukazovateli regionálneho rozvoja sa umožní definovať prioritné okresy, v ktorých bude možné uskutočňovať kvalifikovanejšie rozhodnutia pri tvorbe verejných politík a prioritizáciu podpory regiónov na úrovni okresov.

Výpočet ukazovateľa regionálneho rozvoja, ktorý sa člení na čiastkové ukazovatele a následne na špecifické ukazovatele, je ustanovený vo vykonávacom právnom predpise. Identifikované kľúčové oblasti regionálneho rozvoja, ktoré zásadne vplyvajú na každodenný život obyvateľov a vstupujú ako čiastkové ukazovatele do výpočtu ukazovateľa regionálneho rozvoja sú:

- a) sociálno-ekonomická oblasť,
- b) demografický stav,
- c) oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám.

Výber použitých údajov zabezpečilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo investícií“) zohľadňujúc ich dostupnosť na úrovni okresu, overiteľnosť a interval ich aktualizácie minimálne raz ročne. Výber údajov zohľadňuje reálnu možnosť miestnych samospráv aktívne sa podieľať na riešení identifikovaných potrieb okresu. Presné dáta o stave regionálneho rozvoja sú nevyhnutné na lepšie ciele podpory do regiónov na základe ich špecifických potrieb. Zároveň umožňujú sledovanie vývoja regionálneho rozvoja v jednotlivých oblastiach a spoľahlivejšie hodnotenie efektívnosti štátnych opatrení pre jeho podporu. Ide o údaje zverejňované Štatistickým úradom Slovenskej republiky alebo ústrednými orgánmi štátnej správy, či nimi zriadenými organizáciami na ich oficiálnych webových sídlach dostupné širokej verejnosti, čo je zároveň bližšie špecifikované vo vykonávacom predpise k tomuto návrhu zákona.

Ministerstvo investícií bude na ročnej báze na svojom webovom sídle zverejňovať poradie okresov v zozname vybraných okresov zoradených podľa ukazovateľa regionálneho rozvoja vrátane hodnotenia stavu okresu v jednotlivých oblastiach. Identifikované prioritné okresy budú predstavovať okresy s najväčšou potrebou podpory, zamerania zdrojov a s cieľom zintenzívnenia opatrení na zlepšenie ich situácie. Pre súčasne definované najmenej rozvinuté okresy právna úprava zavádza prechodné ustanovenie, na základe ktorého sa na okresy, ktoré boli ku dňu účinnosti tohto zákona zapísané v zozname najmenej rozvinutých okresov podľa zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do 31. decembra 2025 prihliada ako na prioritné okresy. Obdobné ustanovenia upravujú aj pôsobnosť riadiacich výborov prioritných okresov a plánov rozvoja prioritných okresov na rok 2025.

Navrhovaná právna úprava zároveň počíta s plánmi rozvoja prioritného okresu pripravovanými spravidla na obdobie troch rokov, začínajúc rokom nasledujúcim po zaradení okresu medzi prioritné okresy. Táto právna úprava vychádza z potreby reflektovania dopadu poskytnutej pomoci v území a možnosti flexibilnejšej úpravy zamerania podpory na základe aktualizácie hodnotenia stavu okresu v jednotlivých oblastiach.

Návrh zákona bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy a nebude mať vplyv na limit verejných výdavkov, bude mať pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie, pozitívny sociálny vplyv, nepriamy pozitívny vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, nebude mať vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti a vplyvy na služby verejnej správy pre občana.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, s nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

B. Osobitná časť

K čl. I

K § 1

Navrhovaná úprava všeobecne popisuje predmet úpravy legislatívneho znenia zákona.

K § 2

Navrhované ustanovenie vymedzuje základné pojmy, ktoré sú súčasťou legislatívneho znenia zákona.

Písmeno a) definuje prioritný okres na základe ukazovateľa regionálneho rozvoja, pričom výsledný počet prioritných okresov bude určovať vyhláška. Počet prioritných okresov má reflektovať všeobecnú vôľu podporiť väčší počet okresov ako umožňuje súčasne platná legislatíva, ale na druhej strane nevyhnutnosť rešpektovať limity verejných financií a možnosť pomôcť reálnymi projektami jednotlivým prioritným okresom.

Písmeno b) charakterizuje zoznam vybraných okresov, okrem okresov krajských miest, ktoré sú zoradené zostupne na základe ukazovateľa regionálneho rozvoja. Okresy krajských miest sú vylúčené z dôvodu kumulácie zdrojov z iných finančných nástrojov špecifických pre ich územie, ako napríklad územia udržateľného mestského rozvoja v rámci politiky súdržnosti Európskej únie.

V písmene c) je definovaný ukazovateľ regionálneho rozvoja prostredníctvom ktorého bude možné sledovať indikátory vo viacerých oblastiach, ktoré vo výsledku umožnia definovať prioritné okresy. V takto definovaných prioritných okresoch bude možné uskutočňovať kvalifikovanejšie rozhodnutia pri tvorbe verejných politík a prioritizáciu podpory regiónov na okresnej úrovni.

Písmená d) a e) charakterizujú plán rozvoja prioritného okresu, na základe čoho je vypracovaný a čo je jeho cieľom, ako aj riadiaci výbor prioritného okresu, ktoré sú následne bližšie definované v samostatných ustanoveniach. Nový plán rozvoja prioritného okresu sa vypracováva iba pre prioritný okres, ktorý nemá aktuálne platný plán rozvoja prioritného okresu.

K § 3 ods. 1 až 3

Upravuje pôsobnosť ministerstva investícií, ostatných orgánov štátnej správy a okresného úradu v sídle prioritného okresu.

Jednoznačnejšie zadefinovanie pôsobnosti jednotlivých aktérov zlepší samotnú implementáciu procesov, sprehľadní vzťahy medzi prioritným okresom, okresným úradom, ministerstvom investícií, riadiacim výborom prioritného okresu a odstráni duplicitu.

Zároveň je stanovená povinnosť ministerstvom a ostatným ústredným orgánom štátnej správy v rámci svojej pôsobnosti poskytovať podporu prioritným okresom a spolupracovať s ministerstvom investícií. Uvedené ustanovenie má za cieľ zabezpečiť napríklad zvýhodnenie prioritných okresov v dotačných schémach ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

Návrh zákona upravuje aj pôsobnosť okresného úradu v sídle prioritného okresu, ktorý bude organizačne pripravovať návrh plánu rozvoja, viesť agendu súvisiacu s plnením plánu rozvoja, zverejňovať výzvy na podanie žiadosti o poskytnutie regionálneho príspevku, či plniť úlohu sekretariátu riadiaceho výboru prioritného okresu.

K § 4 ods. 1 až 6

Účelom navrhovanej právnej úpravy je definícia a charakteristika plánu rozvoja prioritného okresu ako ministerstvom investícií schválený záväzný dokument na úrovni prioritného okresu zameraný na zlepšenie ukazovateľa regionálneho rozvoja prioritného okresu. Subjektami, ktoré sa podieľajú na tvorbe plánu rozvoja sú sociálno-ekonomickí partneri pôsobiaci v prioritnom okrese. Navrhované ustanovenie súčasne určuje povinnosť ministerstvu investícií schváliť plán rozvoja prioritného okresu v predpokladanej lehote šiestich mesiacov od dátumu zaradenia okresu do zoznamu prioritných okresov v súlade s § 2 písm. a).

K § 5 ods. 1 až 5

Cieľom návrhu zákona v § 5 je vytvorenie riadiaceho výboru prioritného okresu ako poradného orgánu ministerstva investícií, ktorý bude zriadený ministerstvom investícií v každom prioritnom okrese a jeho členov bude vymenovávať a odvolávať minister investícií.

V predmetnom ustanovení je taktiež zadefinovaná pôsobnosť riadiaceho výboru na príprave plánu rozvoja, výzvy na predkladanie žiadosti o poskytnutie regionálneho príspevku a na jej vyhodnocovaní v nadväznosti na schválený plán rozvoja.

Ustanovuje sa štatút a rokovací poriadok riadiaceho výboru prioritného okresu, ktorý vydá ministerstvo investícií a týmto štatútom sa budú riadiť jednotlivé riadiace výbory.

Zavádza sa predĺžené funkčné obdobie riadiaceho výboru prioritného okresu o 6 mesiacov po ukončení plánu rozvoja prioritného okresu za účelom zabezpečenia činnosti riadiaceho výboru prioritného okresu podľa § 3 ods. 1 písm. h).

K § 6 ods. 1 a 2

Ustanovujú sa základné podmienky podpory prioritnému okrese. Zároveň sa vymedzujú formy podpory prioritnému okrese prostredníctvom regionálneho príspevku alebo formou príspevkov, finančných nástrojov alebo iných prostriedkov..

K § 7 ods. 1 a 2

Ustanovuje podmienku poskytnutia regionálneho príspevku žiadateľovi o regionálny príspevok na základe písomnej žiadosti, ktorá je súčasťou zverejnenej výzvy na webovom sídle ministerstva investícií a okresného úradu. Zároveň sa ustanovuje oprávnený žiadateľ o regionálny príspevok, ktorý musí spĺňať podmienky podľa § 8a ods. 4 zákona č. 523/2004 Z-z- o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedené je základnou podmienkou pre všetky formy poskytnutia finančných prostriedkov z verejných zdrojov.

K § 7 ods. 3

Zároveň sa upravuje základný obsah žiadosti o poskytnutie regionálneho príspevku.

K § 7 ods. 4

Odsek ustanovuje právomoc ministerstva, ak žiadosť neobsahuje všetky predpísané formálne náležitosti, požiadať o doplnenie danej žiadosti.

K § 7 ods. 5

Určuje, že minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky rozhoduje o výške poskytnutého regionálneho príspevku. Rozhodnutie ministra investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky je na základe vyjadrenia riadiaceho výboru príslušného prioritného okresu.

K § 7 ods. 6

Ministerstvo investícií v nadväznosti na schválený zákon a vykonávací predpis vydá a zverejní metodiku poskytovania, monitorovania a hodnotenia regionálneho príspevku. Ministerstvo investícií môže v prípade vzniku nových skutočností metodiku aktualizovať.

K § 7 ods. 7

Pri poskytovaní regionálneho príspevku sa uplatňujú princípy transparentnosti, hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti a zákazu konfliktu záujmov. Uplatnenie uvedených princípov je zabezpečené prostredníctvom vykonávacieho predpisu k tomuto zákonu a metodiky poskytovania, monitorovania a hodnotenia regionálneho príspevku.

K § 7 ods. 8 a 9

Precizuje sa postup pri poskytnutí regionálneho príspevku na výstavbu, zmenu stavby alebo stavebné úpravy. Taktiež sa uvádzajú konkrétnejšie pravidlá pre poskytnutie regionálneho príspevku žiadateľovi, ktorý nie je vlastníkom stavby alebo pozemku.

K § 7 ods. 10

Ak je regionálny príspevok štátnou pomocou alebo minimálnou pomocou, poskytovateľom pomoci je ministerstvo investícií, nakoľko je regionálny príspevok poskytovaný z rozpočtovej kapitoly ministerstva investícií.

K § 7 ods. 11

Ustanovuje sa podmienka, že regionálny príspevok môže byť poskytnutý na základe zmluvy medzi ministerstvom investícií a žiadateľom.

K § 8 ods. 1

Navrhované paragrafové znenie uvádza bližšie informácie o zmluve o poskytnutí regionálneho príspevku, ktorá sa uzatvára podľa Obchodného zákonníka za účelom zvýšenia miery transparentnosti, ktorá je zabezpečená dodržiavaním právnych predpisov, najmä Obchodného zákonníka a je zabezpečené uplatnenie si objektívnej zodpovednosti v prípade náhrady škody.

K § 8 ods. 2

Ustanovuje povinnosť ministerstvu investícií zverejniť na svojom webovom sídle vzor zmluvy o poskytnutí regionálneho príspevku.

K § 8 ods. 3

V zmluve o poskytnutí regionálneho príspevku sa v rámci identifikačných údajov uvádza napríklad: názov prijímateľa (obchodné meno), jeho právna forma, sídlo, identifikačné číslo organizácie, daňové identifikačné číslo organizácie, pri právnickej osobe meno a priezvisko štatutárneho orgánu alebo mená a priezviská členov štatutárneho orgánu, bankové spojenie a IBAN. Predmetom zmluvy o poskytnutí regionálneho príspevku je úprava zmluvných podmienok, práv a povinností zmluvných strán (ministerstvo investícií ako poskytovateľa a prijímateľa regionálneho príspevku) a účelom zmluvy o poskytnutí regionálneho príspevku je realizácia podporeného projektu vo výške poskytnutého regionálneho príspevku. Účel podporeného projektu je posudzovaný na základe dosiahnutia merateľných ukazovateľov, ktoré prispievajú k realizácii cieľov príslušného plánu rozvoja prioritného okresu.

K § 8 ods. 4 a 5

Na poskytnutie regionálneho príspevku podľa tohto zákona sa nevzťahuje správny poriadok nakoľko na poskytnutie regionálneho príspevku nie je právny nárok.

K § 9

Ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo investícií o počte prioritných okresov, spôsobe výpočtu čiastkových ukazovateľov, ukazovateľa regionálneho rozvoja, frekvencii aktualizácie ukazovateľa regionálneho rozvoja a rozsahu údajov zverejňovaných ministerstvom investícií.

K § 10 ods. 1

Definuje prechodné ustanovenie, ktoré umožní považovať najmenej rozvinuté okresy do 31. decembra 2025 za prioritné okresy.

K § 10 ods. 2

Definuje prechodné ustanovenie, ktoré umožní považovať súčasné plány rozvoja najmenej rozvinutého okresu za plány rozvoja prioritného okresu, najneskôr do 31. decembra 2025, nakoľko do tohto termínu budú priebežne spracované plány rozvoja pre prioritné okresy platné od roku 2026.

K § 10 ods. 3

Definuje prechodné ustanovenie, ktoré umožní považovať súčasné riadiace výbory najmenej rozvinutého okresu za riadiace výbory prioritného okresu nakoľko riadiaci výbor podľa § 5 ods. 1 písm. d) návrhu zákona v roku 2025, t. j. do 30. júna 2025 monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy za rok 2024 a nastáva tu riziko nesplnenia si zákonnej povinnosti riadiacim výborom prioritného okresu z dôvodu krátkeho časového obdobia od účinnosti navrhovaného zákona do prerokovania

hodnotiacej správy riadiacim výborom prioritného okresu. Zároveň, členovia riadiaceho výboru prioritného okresu sú v navrhovanom zákone totožní s členmi riadiaceho výboru najmenej rozvinutého okresu podľa zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K § 11

Návrh zákona o podpore prioritných okresov obsahuje v § 10 zrušovacie ustanovenie o zrušení zákona č. 336/2015 o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K čl. II

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. III

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. IV

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. V

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. VI

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. VII

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. VIII

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. IX

Navrhovaná právna úprava reflektuje skutočnosť, že pojem „najmenej rozvinutý okres“ sa nahrádza pojmom „prioritný okres“.

K čl. X

Navrhovaná právní úprava reflektuje skutečnost, že pojem „nejmenej rozvinutý okres“ sa nahradza pojmom „prioritný okres“.

K čl. XI

Navrhovaná právní úprava reflektuje skutečnost, že pojem „nejmenej rozvinutý okres“ sa nahradza pojmom „prioritný okres“.

K čl. XII

Účinnosť zákona sa navrhuje 1. marca 2025.